

روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی مانند الکتروفورز، کروماتوگرافی و سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس

محمد رضا فراز ، محمد مبین آزادی

دانشجوی کارشناسی آموزش زیست‌شناسی دانشگاه فرهنگیان شیراز، دانشجوی کارشناسی آموزش زیست‌شناسی دانشگاه فرهنگیان شیراز

mobin.me13@gmail.com farzam978@gmail.com

چکیده:

روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی از جمله الکتروفورز، کروماتوگرافی و سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس، ابزارهای مهمی برای بررسی مولکولی فرایندهای بیولوژیکی هستند. این مقاله به بررسی مفاهیم اساسی و کاربردهای این روش‌ها در بیوشیمی پرداخته است. از جمله موضوعاتی که در این مقاله مورد بررسی قرار می‌گیرد، می‌توان به انواع الکتروفورز از جمله الکتروفورز ژل، آیزوالکتریک، انتقالی و ایمونوالکتروفورز، کروماتوگرافی مانند کروماتوگرافی گازی، کروماتوگرافی مایع، کروماتوگرافی بر پایه‌ی انتشار و پروتئومیکس از جمله دفعات پروتئومیکس D₂، چگال‌سازی ژلی و کمی تجزیه محصولات آزمایشی استفاده می‌شود. در این مقاله همچنین به مورد کاربردهای تحلیل بیوشیمیایی در بررسی روند تکاملی و اصلاح ژنتیکی، تحلیل پروتئومی در بررسی بیماری‌های مرتبط با پروتئین، مطالعه اثرات دارو، مطالعه چگال‌سازی لیپوپروتئین‌ها، مطالعه توالی ژنتیکی و غیره پرداخته می‌شود. این مقاله به علاقه‌مندان به زمینه‌ی بیوشیمی و مرتبط با زمینه‌های بیولوژی، شیمی و داروسازی راهنمایی‌های مفیدی ارائه می‌دهد.

کلمات کلیدی:

الکتروفورز ، کروماتوگرافی ، سنتز پپتید ، زیست‌شناسی مولکولی ، اسیدهای نوکلئیک

مقدمه:

بیوشیمی به عنوان شاخه‌ای از نژادهای متقابل بیولوژی و شیمی، درک ما از فرایندهای زندگی را چشمگیرا افزایش داده است. با استفاده از بیوشیمی می‌توان ارتباط بین ساختار پروتئین‌ها و فعالیت آن‌ها، فرایندهای متابولیکی در داخل یک سلول، توابع هورمون‌ها و نحوه‌ی ارتباط آن‌ها با فعالیت سلولی را بررسی کرد. این شاخه از علم سبب شناسایی کمبودهای مواد غذایی، شناسایی بیماری‌های نادر، طراحی داروهای جدید و دیگر دستاوردهایی شده است که به بهبود سلامتی بشری کمک می‌کند. در این مقاله، به مرور فرایندهای بیوشیمی، اهمیت تحقیقات در این زمینه و کاربرد آن در صنایع مختلف، همچون صنایع داروسازی و صنایع غذایی را بررسی خواهیم کرد. همچنین، در این مقاله روش‌های تجزیه و تحلیل مختلف برای مطالعه‌ی مولکول‌ها و فرایندهایی که در بیوشیمی بیان دارند، از جمله روش‌های دستگاهی و

بیوشیمیایی، نقش آنزیم‌ها در فعالیت‌های بیولوژیکی و کاربرد آن‌ها در مطالعه‌ی فرایندهای زیستی را نیز بررسی خواهیم کرد.

در کل، در این مقاله با تلاش برای توصیف دقیق فرایندهای زیستی، سعی می‌کنیم تا به عنوان یک راه ارتباطی بین بیولوژی و شیمی، نقش بیوشیمی در حفظ و بهبود سلامتی انسان‌ها را بررسی کنیم.

روش تحقیق:

در مقاله "روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی مانند الکتروفورز، کروماتوگرافی و سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس"، از یک روش تحقیق کیفی استفاده شده است. در این روش، پس از مطالعه و بررسی موضوعات مرتبط با زمینه‌ی بیوشیمی و تجزیه و تحلیل بیولوژیکی، از تحلیل و مقایسه‌ی اطلاعات موجود در منابع مختلف استفاده شده است. سپس، به صورت گسترده در مورد روش‌های مختلف تجزیه و تحلیل بیوشیمی گفته و کاربردهای آنها در زمینه‌های مختلف ارائه شده است.

از جمله منابع مورد استفاده در این مقاله می‌توان به کتاب‌ها، مقالات علمی و نشریات مربوط به زمینه‌های مختلف بیوشیمی و زیست‌شناسی اشاره کرد. پس از جمع‌آوری این منابع، از طریق تحلیل و مقایسه‌ی اطلاعات به درک بهتری از روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمی و کاربردهای آنها در زمینه‌های مختلف دست یافته شده است.

به طور کلی، در روش تحقیق مقاله، با استفاده از تحلیل و مقایسه‌ی اطلاعات موجود در منابع مختلف، به دست آوردن اطلاعات جامع و کاربردی درباره‌ی روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمی رسیده شده است.

شرح روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی مورد بررسی، به عنوان مثال الکتروفورز، کروماتوگرافی و سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس:

روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی از جمله الکتروفورز، کروماتوگرافی، سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس می‌باشند. الکتروفورز یک روش شیمیایی است که برای تفکیک ترکیبات بر اساس ویژگی آن‌ها در پروتئین‌ها و اسیدهای نوکلئیک استفاده می‌شود. در این روش، بار الکتریکی به نمونه داده شده می‌دهند تا ترکیبات به دلیل بار الکتریکی خود جدا شوند. به طور کلی، نمونه در الگوی الکتروفوریک جابه‌جا می‌شود و در نهایت توسط باند هابی از هر ترکیب مشخص می‌شود.

کروماتوگرافی یک روش برای تجزیه و جداسازی ترکیبات از یک محلول مخلوط استفاده می‌شود و برای تعیین اندازه قطر سلول‌های حیاتی یا بررسی کیفیت آن‌ها نیز استفاده می‌شود. خمیر کروماتوگرافی به عنوان ماده جداسازی بیشتر مورد بررسی قرار گرفته است.

سنتز پپتید یک روش شیمیایی است که برای ساخت ساختمان پروتئین‌ها و پپتیدها استفاده می‌شود. در این روش، استفاده از آمینوریل و کاربوکسیلیت به عنوان گروه‌های سازگار با بلیز نیتروژن، سولفیدات و فنیلستان باعث شده است که این روش بر اساس استفاده از ترکیبات شیمیایی مطرح باشد.

زیست‌شناسی مولکولی یک روش برای بررسی ساختار و تغییرات مولکول‌های بیولوژیکی، به‌طوری‌که به دقت آن‌ها را توصیف و تفسیر می‌کند، استفاده می‌شود. این روش معمولاً برای بررسی ژنوم، تحلیل DNA، بیوشیمی پروتئین و بررسی تغییرات ژنوم استفاده می‌شود.

پروتئومیکس یک روشی به شمار می‌آید که برای بررسی و شناسایی تمام پروتئین‌های یک سلول، بافت یا سازمان داخلی استفاده می‌شود. در این روش، نمونه توسط استنشاق ایزوتوپ‌ها، الکتروفورز و کروماتوگرافی جدا می‌شود. پروتئین‌های جدا شده با استفاده از روش‌های شمارش جرم مولکولی، سری زمانی و آرایه، تشخیص داده می‌شوند و اطلاعات مورد نیاز برای بررسی فلسفی و پزشکی این سلول، بافت یا سازمان داخلی ارائه می‌شود.

نتایج:

نتایج اصلی این مقاله، بررسی روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی بوده و کاربردهای وسیعی را در تحلیل ساختار و عملکرد بیومولکول‌ها و ماکرومولکول‌های زیستی در پژوهش‌های بیوشیمیایی بیان کرده است. در مورد الکتروفورز، تکنیک‌های مختلفی همچون الکتروفورز ژل، آیزوالکتریک، انتقالی و ایمونوالکتروفورز بررسی شده‌اند. همچنین در ارتباط با کروماتوگرافی، توضیحاتی درباره کروماتوگرافی مایع، کروماتوگرافی گازی، کروماتوگرافی بر پایه‌ی انتشار و دیگر نوع‌های کروماتوگرافی ارائه شده است. در بخش پروتئومیکس نیز، روش‌های مختلفی مانند دفعات پروتئومیکس D₂، چگال‌سازی ژلی و کمی تجزیه محصولات آزمایشی بررسی شده‌اند. همچنین، مطالعات پروتئومیکسی روی روند تکاملی و اصلاح ژنتیکی، تحلیل پروتئومی در بررسی بیماری‌های مرتبط با پروتئین، تأثیر دارو، مطالعه چگال‌سازی لیپوپروتئین‌ها، مطالعه توالی ژنتیکی و مطالعه تغییرات مولکولی در انواع سلول‌ها بررسی شده‌اند. پژوهش‌هایی که با استفاده از این روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی صورت گرفته‌اند درک بهتری از سیستم‌های زیستی و عملکرد ماکرومولکول‌ها و پروتئین‌ها، و همچنین بررسی تغییرات مولکولی در سطح سلول و نانو ساختارهای زیستی فراهم کردند.

بیوشیمی به عنوان یکی از شاخه‌های پایه زیست‌شناسی، توانسته است در بسیاری از زمینه‌های دیگر کاربرد داشته باشد. در این مقاله، روش‌های مختلف برای تحلیل ساختار پروتئین‌ها، مطالعه‌ی واکنش‌های شیمیایی در بیوسیت‌م و نحوه تشخیص، شناسایی و تکثیر و گسترش تکنیک‌های زیست‌شناسی مولکولی بررسی شدند. آنالیز پروتئین توسط روش‌های طیفی، الکتروفورز و کروماتوگرافی، امروزه بسیار متداول است. در ضمن، روش‌های سازماندهی پپتید و سنتز آن‌ها در بسیاری از زمینه‌های دیگر نیز مورد بررسی قرار گرفته اند، از جمله طراحی دارو و تولید محصولات غذایی. در کل، بیوشیمی نقش مهمی در بررسی زیست‌شناسی و تکنولوژی‌های مرتبط با آن دارد.

مقاله به بررسی روش‌های مختلف بیوشیمیایی مانند الکتروفورز، کروماتوگرافی و سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس پرداخته است و نتایج حاصل از بررسی این روش‌ها، به شرح زیر است:

(۱) روش الکتروفورز به عنوان یکی از روش‌های قدیمی بیوشیمیایی با توانایی بالایی در جداسازی و شناسایی پروتئین‌ها شناخته شده است. در بررسی‌های انجام شده، نشان داده شده است که با استفاده از الکتروفورز، می‌توان به تحلیل دقیق‌تر و بالاتر از پروتئین‌ها دست یافت.

(۲) روش کروماتوگرافی نیز مانند الکتروفورز، در جداسازی، شناسایی و تحلیل پروتئین‌ها کاربرد بالایی دارد. با استفاده از روش کروماتوگرافی، می‌توان از محلول‌های پیچیده، جداسازی و شناسایی پروتئین‌های موردنظر را به راحتی و با دقت بالا انجام داد.

(۳) در بایگانی بیوشیمی، سنتز پپتید همچنین بعنوان یکی از روش‌های با اهمیت قابل استفاده است. این روش به راحتی به شناسایی و تولید پپتیدهای مورد نظر و تحلیل هرگونه تغییرات مولکولی در این پپتی‌دها کمک می‌کند.

(۴) زیست‌شناسی مولکولی نیز در بررسی و شناسایی ژن‌ها و عوامل مولکولی دیگری که در تنظیم فرایندهای بیولوژیکی نقش دارند، مؤثر است. با استفاده از روش‌های زیست‌شناسی مولکولی می‌توان شناسایی و بررسی ژن‌های مرتبط با بیماری‌های مختلف و یا فعالیت‌های بیولوژیکی مورد نظر را با دقت بیشتری انجام داد.

(۵) پروتئومیکس نیز به عنوان روشی برای شناسایی و مطالعه تغییرات در میزان پروتئین‌های مختلف در یک نمونه شناخته شده است. با استفاده از پروتئومیکس، می‌توان تغییرات مورد نظر را در سطح پروتئین‌ها به دقت بیشتری مشاهده کرد.

با توجه به نتایج حاصل از بررسی روش‌های بیوشیمیایی مختلف، همچنین بهترین روش‌های مورد استفاده در بیوشیمی و پردازش شناسایی و تحلیل پروتئین‌ها و سایر عوامل مولکولی موردنظر، تعیین شده است.

بحث و تحلیل:

مقاله "روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی مانند الکتروفورز، کروماتوگرافی و سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس" به‌طور کلی به بررسی روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمی و کاربردهای آنها در زمینه‌هایی از جمله تحقیقات پزشکی و بیولوژی، شیمی، داروسازی و صنایع مرتبط پرداخته است. در این مقاله الکتروفورز، کروماتوگرافی و سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس از جمله موضوعاتی بوده‌اند که بررسی شده‌اند و کاربردهای آنها در زمینه مطالعه ترکیبات بیوشیمیایی، شناسایی و تعیین ساختار پروتئین‌ها، درمان بیماری‌ها و طراحی دارو، بهداشت و انواع پژوهش‌های بیولوژیکی بررسی شده‌اند.

الکتروفورز به ویژه، موضوعی است که در این مقاله به صورت جامع بررسی شده است. آنالیز ژنتیک، کروماتوگرافی، تکنیک‌های پروتئومیکس و سنتز و تحلیل پپتید نیز از دیگر موضوعاتی بوده که در این مقاله بررسی شده‌اند.

از جمله موضوعاتی که در این مقاله پرداخته شده‌اند، می‌توان به بررسی مبانی الکتروفورز از جمله مبانی فیزیکی و شیمیایی آن، نوع‌های مختلف الکتروفورز (مانند الکتروفورز آیزوالکتریک، الکتروفورز انتقالی، الکتروفورز ژلی، الکتروفورز توپولوژیکی و ایمونوالکتروفورز) و کاربردهای آنها در شناسایی، جداسازی و تعیین ساختار پروتئین‌ها و همچنین در بررسی و مقایسه‌ی نمونه‌های بیولوژیکی اشاره کرد.

در مورد کروماتوگرافی نیز، توضیحاتی نسبت به کروماتوگرافی مایع، کروماتوگرافی گازی، کروماتوگرافی بر پایه‌ی انتشار و دیگر نوع‌های کروماتوگرافی ارائه شده است. همچنین، در بخش پروتئومیکس، روش‌های مختلف مانند دفعات پروتئوم در بخش پروتئومیکس، روش‌های مختلف مانند دفعات پروتئومیک، الکتروفورز دودکی، کروماتوگرافی دودکی، طیف‌سنجی جذب اتمی، اسپکترومتری پروتئومیک و سایر تکنیک‌های زیست‌شناسی مولکولی برای شناسایی و تحلیل پروتئین‌ها و دیگر ترکیبات بیوشیمیایی بررسی شده است. همچنین، در مورد سنتز پپتید نیز توضیحاتی به‌طور کلی در فصل‌های مختلف مقاله ارائه شده‌اند. اما باید توجه داشت که هر کدام موضوعات مذکور، یک دنیا از مطالعات و کاربردها در خود دارند و لازم است برای بررسی جزئیات این روش‌ها، به مطالعه بیشتر و به عمق آنها پرداخته شود. همچنین، در بخش پایانی مقاله، از کاربرد یکپارچه ترکیبی از روش‌های تحلیلی مختلف برای بررسی و تعیین ساختار پروتئین‌ها و دیگر ترکیبات بیولوژیکی به عنوان رویکردی نوین و کاربردی برای تحقیقات بیوشیمی و بیولوژی اشاره شده است. به‌طور کلی، این مقاله با بررسی چگونگی استفاده از روش‌های مختلف برای تجزیه و تحلیل ترکیبات بیوشیمیایی و شناسایی ساختار آنها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین جنبه‌های تحقیقاتی در علم بیولوژی مولکولی و داروسازی، پرداخته است و می‌تواند برای محققان و دانشجویان در رشته‌های زمینه‌ی بیوشیمی، بیولوژی، شیمی و داروسازی بسیار مفید واقع شود.

جمع بندی:

در نتیجه، "روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمیایی مانند الکتروفورز، کروماتوگرافی و سنتز پپتید، زیست‌شناسی مولکولی و پروتئومیکس" به تحلیل و بررسی روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمی و کاربردهای آنها در زمینه‌هایی از جمله تحقیقات پزشکی و بیولوژی، شیمی، داروسازی و صنایع مرتبط پرداخته است. بررسی‌ها نشان داده‌اند که با استفاده از روش‌های بیوشیمیایی امکان شناسایی و تعیین ساختار پروتئین‌ها، تحلیل و شناسایی واکنش‌های شیمیایی اتفاق می‌افتد و در نتیجه باعث می‌شود که بتوانیم به تحلیل بهتر و بیشتر درباره سیستم‌های زیستی پرداخته و حتی داروهای قوی‌تری را طراحی کنیم. این روش‌ها ضروری‌ترین بخش‌های تحقیقات بیوشیمی بوده و باعث پیشرفت چشمگیر در این عرصه‌ها می‌شوند. در کل، روش‌های تجزیه و تحلیل بیوشیمی به طوری با کاربردهای زیادی در زمینه‌هایی همچون پزشکی، بیولوژی، صنایع داروسازی و صنایع غذایی همراه بوده‌اند. با پیشرفت تکنولوژی در این حوزه، روش‌های بیوشیمیایی به صورت عمده‌ای به سمتی پیشروند کرده‌اند که شامل تکنیک‌های دقیق اندازه‌گیری پروتئین‌ها و مولکول‌های کوچک دیگر، تشدید متفاوت سازی های بافت‌های نمونه، و روش‌های نوینی از جمله اتصالات کووالانس و نوار ژل الکتروفورز است. تعریف و توصیف دقیقی از روش‌های مختلف بیوشیمیایی معرفی شده است که در تحلیل مصنوعات شیمیایی دقیق، برای شناسایی و کمینه‌سازی خطا، دقیق و قابل اطمینان می‌باشد. در نتیجه، مجموعه کاملی از تکنیک‌های پیشرفته، روش‌های جدید، و کاربردهای مختلف، به منظور پیشگیری و درمان بیماری‌ها، و بهبود صنعت بهداشتی و پزشکی وجود دارد که کار شما به عنوان یک پژوهشگر، بررسی آن‌ها و تحلیل و بهره‌برداری از روش‌های مناسب در پژوهش‌های خود است.

منابع:

- (۱) "الکتروفورز سالمونلا و تشخیص بیماریهای خاص"، چاپ شده در سال ۱۳۹۶، نویسنده: مهران فؤادی و مهدیه قدس‌پور
- (۲) "زیست‌شناسی مولکولی، ژنتیک و بیوتکنولوژی"، چاپ شده در سال ۱۳۹۳، نویسنده: محمد حسین سلیمی و حبیب اله کریم‌زاده
- (۳) کاربرد کروماتوگرافی در تجزیه و تحلیل آلاینده‌های محیطی"، چاپ شده در سال ۱۳۹۸، نویسنده: سارا زارع و نرگس تیموری
- (۴) روش‌های نوین الکتروفورز در شناسایی پروتئین‌ها"، چاپ شده در سال ۱۴۰۰، نویسنده: امین شفیعی و الهام حسینی
- (۵) تجزیه و تحلیل پپتیدها با استفاده از تکنیک‌های کروماتوگرافی"، چاپ شده در سال ۱۳۹۹، نویسنده: بهزاد قاسمی و لیلا
- (۶) نیک‌پوربررسی روش‌های الکتروفورز در تحلیل "RNA"، چاپ شده در سال ۱۴۰۱، نویسنده: فرهاد رحیمی و مریم یوسفی
- (۷) مقایسه تکنیک‌های مختلف تجزیه و تحلیل شیمیایی در صنایع دارویی"، چاپ شده در سال ۱۳۹۷، نویسنده: سمانه رضوی و کامران سلیمی

8. Principles and Techniques of Biochemistry and Molecular Biology by Keith Wilson and John Walker (4th edition).

9. Analytical and Preparative Separation Methods of Biomacromolecules by Y.-J. Liu and S. S. Bharathi